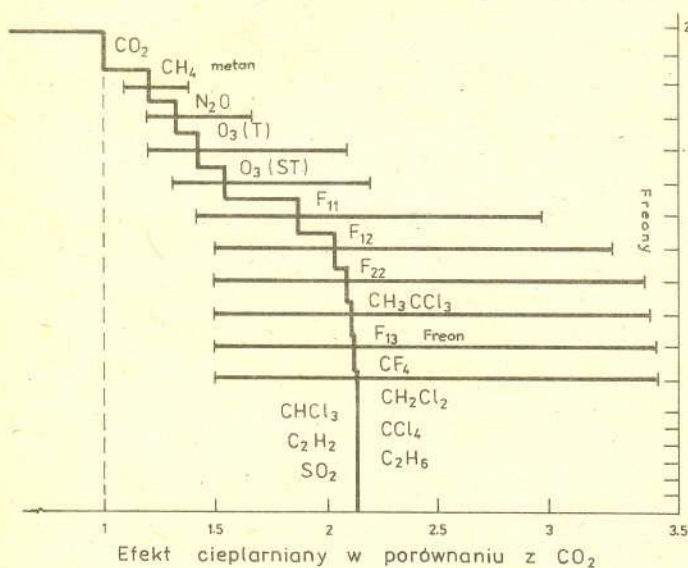

Dr hab. Jan KALINOWSKI

Działalność człowieka ma coraz większy wpływ na przyrodę. Ocenia się, że do biosfery dostają się olbrzymie ilości metali ciężkich (dane w tysiącach ton na rok): As - 120, Cd - 30, Cu - 2150, Hg - 11, Mo - 110, Ni - 470, Pb - 1160, Sb - 72, Se - 79, V - 71, Zn - 2340. Całkowita toksyczność tych metali jest większa niż całkowita toksyczność wszystkich odpadów organicznych i radioaktywnych produkowanych rocznie, biorąc za wskaźnik ilość wody potrzebnej do ich rozcieńczenia, aby osiągnąć standard wody pitnej. Olbrzymi wzrost zawartości metali toksycznych w powietrzu, wodzie i glebie i przenikanie ich do pożywienia niesie ze sobą trudne do oceny zagrożenie zdrowia naszego i przyszłych generacji.

Nie tylko nad Antarktydą, ale również w atmosferze arktycznej zaobserwowano zanik ozonu w okresie marca - kwietnia każdego roku. Sądzi się, że jest to wynik produkcji bromoformu przez glony (np. *Ascophyllum nodosum*) w ilości około 10^4 ton/rok. Tyle samo bromoformu produkuje przemysł.

Metan, podobnie jak CO_2 , odgrywa dużą rolę w tzw. efekcie cieplarnianym. Wzrost ich zawartości w atmosferze (o 150 % dla metanu i 23 % dla CO_2 od 1800 r.) oraz innych gazów wpływających na bilans energetyczny promieniowania ciepłego przyczynił się zapewne do wzrostu średniej temperatury o $0,5^\circ\text{C}$ od 1860 r. Prawdopodobnie dalszy wzrost koncentracji tych gazów spowoduje wzrost temperatury o $1,5^\circ\text{C}$ w ciągu najbliższych 40 lat, o ile inne mechanizmy obniżające wzrost temperatury (np. chmury) nie będą efektywniejsze. Załączona ilustracja pokazuje wpływ różnych gazów (w porównaniu z CO_2) na efekt cieplarniany.

Modele klimatu ziemskiego przewidują szybsze ogrzewanie tundry kanadyjskiej i syberyjskiej niż reszty globu ziemskiego. Stopienie wiecznej zmarzliny może spowodować uwolnienie olbrzymiej ilości metanu w niej zamrożonego. Metan jest bardzo istotny dla efektu cieplarnianego, a zmarzlina - olbrzymią pułapką metanu wytwarzanego przez organizmy torfowisk i bagien tundry. Uwolnienie metanu może przyspieszyć globalne ocieplenie.

W spekulacjach na temat efektu cieplarnianego nie jest do końca wyjaśniona rola chmur. Chmury pokrywają około połowy Ziemi. Ich efekt jest dwójaki. Z jednej strony odbijają promieniowanie słoneczne, z drugiej - utrudniają emisję energii cieplejszych warstw powietrza i ziemi pod nimi. Wstępne pomiary przeprowadzone przez dwa satelity ERBE (Earth Radiation Budget Experiment) wskazują, że istotniejsze jest odbijanie energii słonecznej. W kwietniu 1985 r. chmury zredukowały przychodzące promieniowanie słoneczne (1340 W/m^2) o $44,5 \text{ W/m}^2$ redukując emisję energii cieplej Ziemi o $31,3 \text{ W/m}^2$. Daje to netto zmniejszenie ogrzewania Ziemi o $13,2 \text{ W/m}^2$. Dla kontrastu - obecne modele matematyczne zmian klimatu przewidują, że podwojenie zawartości CO_2 spowoduje podwyższenie temperatury o $2,8^\circ\text{C}$ do $5,2^\circ\text{C}$, a więc wzrost promieniowania ciepłego Ziemi o 4 W/m^2 .

Dymy wywołane pożarami mogą mieć istotny wpływ na klimat. Ich znaczenie dla klimatu jest dyskutowane w kontekście tzw. zimy jądrowej, mogącej powstać w wyniku wybuchu wojny jądrowej. O ich roli mogą świadczyć obserwacje przeprowadzone w 1987 r. w północnej Kalifornii. Na skutek olbrzymich pożarów lasów dymy spowiły niektóre doliny w górach na ponad 3 tygodnie. Średnia dzienna temperatura była tam niższa od normalnej o ponad 15°C przez pierwszy tydzień i o 5°C przez 3 tygodnie. Obniżenie temperatury powietrza przy powierzchni Ziemi spowodowało odwrócenie rozkładu temperatury w powietrzu, co przyczyniło się do utrzymania dymów. Zaszło więc typowe dodatnie sprzężenie zwrotne: koncentracja dymów $\rightarrow$ niższa temperatura $\rightarrow$ koncentracja dymów.

Rozwiązanie zadania M 573.

Jeśli f lub g jest stały, to teza jest oczywista. Załóżmy więc, że żaden z nich nie jest stały. Mnożąc ewentualnie jeden lub dwa wielomiany przez -1 możemy założyć, że dla pewnego x_0 oba wielomiany są rosnące na zbiorze $\{x : x > x_0\}$. Istnieje takie $y_1 > x_0$, że $f(y_1) = a \in \mathbb{Z}$ i $g(y_1) = b \in \mathbb{Z}$. Niech teraz y_2 będzie najmniejszą liczbą, większą od y_1 taką, że $f(y_2) \in \mathbb{Z}$. Wówczas $f(y_2) = a + 1$ oraz $g(y_2) = b + 1$. Istotnie, w przeciwnym razie mielibyśmy np. $f(y_2) > a + 1$ i z twierdzenia Darboux (funkcja ciągła przyjmuje wartości pośrednie) otrzymalibyśmy istnienie takiego x , że $y_1 < x < y_2$ oraz $f(x) = a + 1$, co przeczy wyborowi y_2 . W ten sposób możemy znaleźć dowolnie długi ciąg punktów $y_1, y_2, \dots, y_k$ taki, że $f(y_i) = a + i - 1$, $g(y_i) = b + i - 1$ dla $i = 1, 2, \dots, k$. Stąd wielomian $f - g$ jest stały na dowolnie liczonym zbiorze, więc w ogóle jest stały.